

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Циклова комісія професійно-практичної підготовки спеціальності
«Дошкільна освіта»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

цикл професійної підготовки

освітньо-професійний ступінь «Фаховий молодший бакалавр»

Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність **012 «Дошкільна освіта»**

Галузь знань **01 «Освіта»**

Освітня кваліфікація : Фаховий молодший бакалавр з початкової освіти

Професійна кваліфікація: Вихователь закладу дошкільної освіти

Затверджено на засіданні циклової комісії
Протокол № 1 від серпня 2023 р.

Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Основи інклюзивної освіти»
Викладач (-і)	Клубочкіна Тетяна Петрівна
Контактний телефон викладача	+38097 982 26 27
E-mail викладача	tetiana.klubochkina@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний. Лекційно-семінарські заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	Згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<i>Предметом вивчення навчальної дисципліни є:</i> концептуальні засади, нормативно-правова база та особливості організації інклюзивного навчання; альтернативні методики для організації інклюзивного навчання та інноваційні технології корекційно-розвивальної роботи педагога як складової освітнього процесу; увиразнення сутності поняття «особливі освітні потреби». Зміст дисципліни розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері спеціальної освіти, профілю освітньо-професійної програми. З метою контролю ефективності застосування дисципліни передбачається проведення контрольних робіт, тестів, співбесід та вирішення завдань у змодельованих ситуаціях.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<i>Метою вивчення навчальної дисципліни є:</i> ознайомити з теоретико-методологічними, нормативно-правовими та організаційно-методичними засадами організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами; на основі аналізу провідних концептуально-методологічних підходів сформувати і систематизувати наукові уявлення майбутніх педагогів про загальні тенденції розвитку інклюзивної освіти у світі та в Україні; сформувати у студентів уявлення про побудову стратегій взаємодії з батьками вихованців з порушеннями психофізичного розвитку та спеціалістами; виробити навички командної роботи при навчанні та вихованні учнів із особливостями психофізичного розвитку в закладах освіти. <i>Основними цілями вивчення дисципліни є:</i> озброїти студентів основами теоретичних і практичних знань з інклюзії та сформувати професійні компетентності, що дозволятимуть реалізовувати супровід дітей із особливими освітніми потребами в закладах освіти та інклюзивно-ресурсних центрах; опанування студентами теоретико-методичними підходами, основними поняттями та термінологією; допомога студентам в інтегруванні набутих знань із інших предметів; - формування вмінь проектувати та застосовувати теоретичні та практичні знання задля розвитку гармонійної особисті дітей із ООП порушеннями відповідно до положень Закону України «Про освіту»; - сприяння засвоєнню технологій інклюзивного навчання; спонукання студентів до самоосвіти і самовдосконалення шляхом здобуття неформальних та інформальних (у тому числі в дистанційній формі) видів освіти; сприяння засвоєнню технологій інклюзивного навчання.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
ІК. Здатність усвідомлювати інклюзію як процес та уміння інтегрувати знання отримані на медичних і психологічних предметах у процесі розробки практичних підходів до дітей із особливими освітніми потребами.. ЗК1. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здійснення безпечної діяльності.

СК-2. Здатність до фізичного розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, формування життєво необхідних умінь та навичок, рухового досвіду та розвитку фізичних якостей.

СК-4. Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку основ здорового способу життя, здоров'язбережувальних навичок.

СК-6. Здатність до розвитку психічно-емоційної сфери особистості дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

СК-13. Здатність до організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних фізичних та психічних можливостей дітей в найбільш оптимальних для них формах.

СК-15. Здатність до міжособистісної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

РН1. Упорядкувати універсальне, розвивальне середовище у групах раннього та дошкільного віку з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини.

РН2. Планувати та організувати освітній процес з урахуванням: принципів здоров'язбереження, особистісно зорієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії; вікових і індивідуальних можливостей дітей раннього і передшкільного віку, дітей з особливими потребами та складати прогнози щодо її ефективності.

РН3. Встановлювати зв'язок між процесом розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку з використанням педагогічних технологій.

РН10. Організувати умови безпечного середовища у природному, предметному та соціальному оточенні в процесі організації різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН11. Мати навички збереження та зміцнення психічного, фізичного та соціального здоров'я, попередження та протидії боулінгу, формування навичок здорового способу життя у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН18. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими потребами; володіти технологіями дошкільної інклюзивної освіти.

РН20. Забезпечувати формування наскрізних умінь особистості дитини в різних видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	
семінарські, практичні заняття	80
самостійна робота	

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
2	012 «Дошкільна освіта»	1	нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин		
	лекції	практичні	сам. роб

	заняття	
Тема 1. Вступ. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: сутність, головні завдання і принципи. Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти. Сучасні міжнародні дослідження особливостей навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку.	6	
Тема 2. Нормативно-правова база організації інклюзивного навчання в ЗЗСО. Загальна характеристика системи освіти дітей із ООП в Україні.	4	
Тема 3. Характеристика мережі закладів освіти для дітей, що потребують додаткової освітньої підтримки. Деонтологія – наука про проблеми моралі та моральності. Професійні компетентності вихователя інклюзивної групи ЗДО.	4	
Тема 4. Поняття «дитина з особливими освітніми потребами». Класифікація порушень розвитку. Характеристика порушень у розвитку та визначення освітніх потреб дітей як психолого-педагогічна проблема. Етіологія, патогенез та симптоматика психофізичних порушень згідно з діючою в чинному законодавстві медичною моделлю класифікації	4	
Тема 5. Діти з порушеннями опорно-рухового апарата. Особливості розвитку дітей з ДЦП. Нескладні і цікаві розвиваючі ігри для дітей з ДЦП. Особливості сучасних методів фізичної реабілітації дітей з атактичною формою ДЦП.	4	
Тема 6. Поняття «ранній дитячий аутизм» та «розлади аутистичного спектру». Причини та клініко-психолого-педагогічна характеристика дітей з РАС. Особливості ігрової діяльності дітей із розладами аутистичного спектра. Терапевтичні та сенсорні ігри як засіб корекції аутистичних проявів.	4	
Тема 7. Діти із затримкою психічного розвитку та з порушеннями інтелектуального розвитку. Особливості корекційної роботи у процесі навчання з дітьми із затримками психічного розвитку (ЗПР). Мовленнєві вправи та ігри для дітей із затримкою психічного розвитку . Розвивальні вправи для роботи з дітьми із синдромом Дауна.	4	
Тема 8. Діти з порушенням мовлення. Етіологія та класифікація мовленнєвих порушень. Корекційно-розвивальна робота з дітьми, що мають різний рівень	4	

мовленнєвого розвитку.			
Тема 9. Діти з порушенням аналізаторів. Особливості розвитку дітей з порушеннями аналізаторів. Корекційна робота з дітьми, які мають порушення зору та слуху.		4	
Тема 10. Організація педагогічного процесу в інклюзивній групі		4	
Тема 11. Особливості здійснення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти Психолого-педагогічний супровід інклюзивного навчання дітей з особливими потребами за основними напрямками роботи.		6	
Тема 12. Особливості роботи асистента вихователя в інклюзивній групі		4	
Тема 13. Роль батьків в інклюзивному освітньому середовищі дітей з особливими освітніми потребами. Батьки дітей із ООП, як повноцінні члени команди супроводу: права та обов'язки. Ефективне проведення засідань команди психолого-педагогічного супроводу. Партнерство між родиною і закладом загальної освіти як необхідна передумова успішної інклюзії. Права батьків. Комунікація з батьками, налагодження стосунків. Погляди батьків на освіту. Приклади справжньої та змістовної праці з батьками.		8	
Тема 14. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища, його роль у формуванні особистості дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку. Поняття про освітнє, корекційне та інклюзивне середовище.		6	
Тема 15. Організація діяльності інклюзивного навчального закладу.		4	
Тема 16. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивної освіти. Розвиток міжособистісних стосунків в колективі . Створення атмосфери сприйняття відмінностей.		6	
Тема 16. Тема інклюзії в літературі, як як стимулюючий фактор розвитку загальної культури інклюзії в Україні		4	
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в коледжі.		
Вимоги до письмової роботи	Передбачено чотири письмові тематичні самостійні роботи (тестування + виконання практичної роботи) (максимум 5)		
Семінарські /практичні заняття	Виступи на семінарських заняттях (максимум 5);		

	Результати роботи на практичних заняттях по темах (максимум 5);; Оцінювання індивідуальних творчих завдань (максимум 5). Розраховується як середнє арифметичне усіх занять.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні залікової оцінки, враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бал контрольної роботи.

7. Політика навчальної дисципліни

- 1. Письмові роботи* виконуються відповідно до тематики лекцій, зазначених у силабусі. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкової контрольної роботи, самостійну роботу та бали, отримані під час залікового заняття.
- 2. Академічна доброчесність.* Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.
- 3. Відвідування занять.* Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.). Порядок та організація контролю знань здобувачів фахової передвищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», введеного в дію наказом ректора від _____ 2023 р № _____. <https://ifk.pnu.edu.ua/polozhennia/>_____.pdf
- 4. Неформальна освіта.* Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна:

1. Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. 80 с.
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/2022/02/22/Navch-metod.posibnyk.Teoriya.ta.praktyka.vykoryst.altern.komunik.dlya.osib.z.OOP.22.02.22.pdf>
2. П., Будяк Л. В., Сак Т. В., Найда Ю. М. Основи інклюзивної освіти : [навчально-методичний посібник : рек. МОНмолодьспорту України] / за заг. ред. Колупасевої ; МОНмолодьспорту України, НАПН України, Ін-т спеціальної педагогіки. Київ : А. С.

К., 2012. 307 с.

3. Кравченко Г. Ю., Сіліна Г. О. Інклюзивна освіта. Харків : Ранок, 2014. 144 с.

4. Основи інклюзивної освіти : навч. посібник / МОН України, Уманський ДПУ імені Павла Тичини ; уклад. І. І. Демченко ; [рец. І. П. Рогальська-Яблонська]. Умань : Візаві, 2013. 149 с

5. Основи інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. А. І. Войтовська, М. В. Перфільєва ; [рец. Коляда Н. М., Кравченко О. О.]. Умань : Візаві, 2017. 100 с.

6 Дитина з особливими потребами. Інклюзивна освіта. Дефектологія. Корекційна педагогіка, 1. 2018. 32 с.

7. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія. Київ : Самміт-Книга, 2009. 269 с.

8. Колупаєва А. А., Таранченко О. М., Білозерська І. О., Ленів З. П., Будяк Л. В., Сак Т. В., Найда Ю. М. Основи інклюзивної освіти : [навчально-методичний посібник : рек. МОНмолодьспорту України] / за заг. ред. Колупаєвої ; МОНмолодьспорту України, НАПН України, Ін-т спеціальної педагогіки. Київ : А. С. К., 2012. 307 с.

Основні нормативно-правові документи:

Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. URL: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату>

Інформаційні ресурси:

1. Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники, дисертації, автореферати.) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal>

2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>

3. Наукова бібліотека Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Режим доступу: URL <http://lib.pnu.edu.ua/>

Викладач

Тетяна КЛУБОЧКІНА